

**การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5**

**Developing Teachers' Skills in Arranging Learning Activities at Ban Na Udom
 School under the Jurisdiction of Ubonratchathani Primary Educational Service
 Area Office 5**

เพ็ญศรี เห็นสมศรี¹ จำเนียร พลหาญ² และอนุสรณ์ ฐูลินแก่น³

Pensri Hemsamak¹, Chumnian Pollaham² and Anusorn Thusinkaen³

บทคัดย่อ

การพัฒนาครูครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน และ**ประการที่สอง** เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานกลยุทธ์ในการวิจัย 3 กลยุทธ์คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน โดยดำเนินการตามหลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผนขั้นการปฏิบัติ ขั้นการสังเกต และขั้นการสะท้อนผล ผู้ร่วมวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 37 คน ได้แก่ ครูกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน วิทยากร จำนวน 2 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาอุดม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบบันทึก แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบ แบบประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน และแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การพรรณานววิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานของผู้ร่วมวิจัย พบว่า ครูผู้ร่วมวิจัยโรงเรียนบ้านนาอุดม ยึดการสอนแบบเดิมคือสอนแบบบรรยาย ไม่ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ผู้เรียนไม่ได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูไม่มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ขาดความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2. ผลการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน โดยกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ และการนิเทศภายใน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการ ร้อยละ 85 สามารถ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ในระดับมาก และผู้ร่วมวิจัยสามารถนำแผนการเรียนรู้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานทั้ง 5 ขั้นตอนได้ในระดับดีมาก ทุกขั้นตอน คือ การคิดและเลือกหัวข้อ เรื่องการวางแผนโครงงาน การดำเนินงานโครงงาน การเขียนรายงานโครงงาน และการนำเสนอผลงานโครงงาน ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาครู ; การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² กศ.ด. (การบริหารและพัฒนาศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the current status of teaching methods using activities and projects and 2) develop teacher's skills in arranging learning activities and projects. There were three strategies employed in this research, consisting of a workshop, study tour, and internal supervision. The research conducted was according to the concept of Kemmis and McTaggart. Four processes consisting of planning, acting, observing, and reflecting were used. Six teachers of Ban Na Udom School conducted the research. There were a total of thirty-seven respondents covering five target teachers, two experts, and thirty students studying in Prathom Suksa 1-6 at Ban Na Udom School. Recording forms, observation forms, interviewing forms, tests, project evaluation forms, and evaluation forms for learning how to arrange activities were used as research tools. The data was analyzed by utilizing mean, percentage, and standard deviation. Analysis was presented in a descriptive form.

The results of the study were as follows:

1. It was assessed that instead of using learning activities and projects, the co-researchers and teachers at Ban Na Udom School still used the old method of teaching, which was lecturing. Teachers did not use a variety of teaching techniques. Students did not have a chance to learn by themselves. Moreover, the learning arrangement did not match student requirements. Teachers lacked knowledge in arranging learning activities and lacked understanding in forming a management plan for projects and activities.

2. After developing teachers through a workshop seminar, a study tour at a master school, and internal supervision over developed activities and projects, teachers showed further understanding in arranging learning activities and projects. Well created learning activities and projects include five processes: creating a project title, planning how to conduct the activity or project, following the plan, writing a project report, and presenting the results. They were able to write a project learning plan and practice it in their teaching. Moreover, students were able to participate in a project and achieve the goals according to the lesson and curriculum objectives. Some results of the research showed that some teachers still lack an understanding of writing project reports, so further development management should be employed during supervision within classrooms, where teachers and researchers should cooperate, further discuss development and successes, and evaluate understanding and improving skills. Teachers who cover the five processes well will be noted in their achievements.

Keywords : Developing Teachers' Skills ; Arranging Learning Activities

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (3) ได้กำหนดให้รัฐดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ มีกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัย ศิลปวิทยาต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 142) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามศักยภาพ” และมาตรา 24 ได้กำหนดการจัดกระบวนการการเรียนรู้ให้โรงเรียนดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะ กระบวนการคิดการจัดการเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผูกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ จัดการเรียนรู้อให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2549 : 78-79)

การจัดการศึกษาที่ผ่านมา ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาตนเองของเด็กตามศักยภาพ วิธีสอนที่ผ่านมายังไม่เน้นบทบาทให้ผู้เรียน

เป็นเพียงผู้รับความรู้ มีผลให้ทักษะในการสร้างความรู้และการใช้ความรู้ของนักเรียน ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร การเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นการพึ่งพาความรู้จากผู้อื่น ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาที่มีเจตนาจะแก้ไขวิกฤตแห่งปัญหาทางการศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาด้านอื่นๆ และถ้าได้นำไปปฏิบัติอย่างมุ่งมั่นและถูกต้องแล้ว จะทำให้การศึกษาไทย เป็นการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ โดยเฉพาะการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 22)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นหนึ่งในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการที่ให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนต้องเป็นผู้วางแผนการทำงาน และเป็นงานที่มีการวางแผนชัดเจน ดำเนินงานจนสำเร็จลงจึงเป็นไปตามสภาพความเป็นจริง ใช้ทั้งความคิด และลงมือปฏิบัติในประเด็นปัญหาและค้นคว้าตรวจสอบอย่างลุ่มลึกนักเรียนจึงได้ทั้งความรู้ พัฒนาทักษะในกระบวนการศึกษาและการทำงานที่มีระบบ (วลัย พาณิช. 2549 : 1-4) และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตนเอง ซึ่งอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการอื่น ๆ ที่เป็นระบบไปใช้ในการศึกษาคำตอบหรือเรื่องนั้น ๆ ภายใต้คำแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือจากผู้สอนหรือผู้เชี่ยวชาญ เริ่มตั้งแต่การเลือกเรื่องที่จะศึกษา การวางแผน การดำเนินงานตามขั้นตอนที่กำหนดตลอดจนการนำเสนอผลงาน ซึ่งในการจัดทำโครงงานนั้นสามารถจัดทำได้ทุกระดับชั้น อาจเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม จะกระทำในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียนก็ได้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2545 : 84)

โรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจรณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีคุณภาพอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมาย มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าจากสภาพปัญหาดังกล่าวจะต้องได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีสอนของครูครูได้รับการพัฒนาด้าน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิดให้กับนักเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนแบบโครงงาน ซึ่งเป็นเทคนิคหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลให้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (โรงเรียนบ้านนาอุดม. 2554 : 13)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา โดยให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมตามความต้องการและสภาพที่เป็นอยู่ของครู โดยการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานทั้งหมดนี้มีกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาครูตามขั้นตอนคือ จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน ที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องร่วมมือประสานกันในการพัฒนาและการทำงานตามแนวทางการปฏิรูปอย่างต่อเนื่องและเน้นการพัฒนาผู้รับการนิเทศเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยเหลือในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนแบบโครงงานตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการ ขั้นตอนการวางแผนในการทำโครงการ ขั้นตอนในการลงมือทำโครงการ ขั้นตอนการเขียนรายงานโครงการ ขั้นตอนการแสดงผลงาน โดยใช้รูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ (Action research)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โครงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล
 - 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 6 คน ได้แก่
 - 1.1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน

- 1.1.2 ครูโรงเรียนบ้านนาอุดม จำนวน 5 คน
- 1.2 กลุ่มเป้าหมาย ครูผู้ร่วมวิจัย จำนวน 5 คน
- 1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 37 คน ได้แก่
 - 1.3.1 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน
 - 1.3.2 วิทยากร จำนวน 2 คน (ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5)
 - 1.3.3 นักเรียนจำนวน 30 คน (โดยเลือกแบบเจาะจงนักเรียน ชั้น ป. 1 - 6 ชั้นละ 5 คน)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ได้ยึดกรอบการพัฒนาครูของโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ดังนี้

2.1 พัฒนาครูในด้านความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงานได้ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอนของโครงงาน คือ

- 2.1.1 การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการ
- 2.1.2 การวางแผนในการทำโครงการ
- 2.1.3 การลงมือทำโครงการ
- 2.1.4 การเขียนรายงาน
- 2.1.5 การเสนอผลงานของโครงการ

2.2 การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

3. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาครู

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการโดย จัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นเวลา 2 วัน

3.2 การศึกษาดูงานโดยการนำครูไปศึกษาดูงาน การเรียนรู้แบบโครงงานในโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนบ้านคำคั้ง และโรงเรียนบ้านโนนขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เป็นเวลา 1 วัน

3.3 การนิเทศภายใน ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนแบบโครงงานให้คำแนะนำช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ดำเนินการตลอดระยะเวลาวิจัย

4. วิธีการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ (Action research) ของมหาวิทยาลัย Deakin โดย เคมมิส และ แมกแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart. 1988 : 11 - 15)

โดยผู้วิจัย และกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการร่วมกันวิจัยเพื่อปรับปรุงและพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ดำเนินการพัฒนาเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Planning) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Action) ขั้นตอนการสังเกต (Observation) และขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflection)

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

จากวันที่ 13 มิถุนายน 2554 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2554

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

ระยะที่ 2 การพัฒนาครูด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านนาอุดมอำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จากการวิเคราะห์ปัญหาในสภาพปัจจุบันผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยพบว่าก่อนการดำเนินงานพัฒนาครูในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดเทคนิควิธีการขาดทักษะกระบวนการและขั้นตอนการจัดการเรียน การสอนแบบโครงงานปัจจุบัน ครูไม่เตรียมการสอน ไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่มีการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร สอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางเน้นการบรรยายตามตำราเรียนและจดบันทึกตามคำบอก ไม่ใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ไม่มีผลการวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนไม่กล้าแสดงออกและไม่มีการประเมินผลหลังการสอนสิ้นสุดลง ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดหรือเป้าหมาย โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ

2. ผลการพัฒนาครูด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียน บ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เมื่อมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการดำเนินการให้ความรู้จากวิทยากรศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับความรู้ ความเข้าใจมีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการเตรียมตัวที่เตรียมการสอนมีความสามารถจัดแผนการเรียนการสอนแบบโครงงานการเรียนรู้โดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้อง มีจุดประสงค์การเรียนรู้ตรงกันนำมาจัดการเรียนรู้ได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง รู้จักส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยกระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีความสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม มีทักษะชีวิตวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงจากผลงานหรือชิ้นงาน การทำโครงงานของผู้เรียนและนำข้อบกพร่องมาทำการปรับปรุงแก้ไข และมีกระบวนการสอนของครูแต่ละคน เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขในการสอนครั้งต่อไป

3. ผลการศึกษาคูการพัฒนาครูด้านการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 สรุปผลการดำเนินงานในระยะที่ 2 เมื่อได้ทำการปรับปรุงแก้ไขจากระยะ ที่ 1 แล้ว ครูผู้สอนนำไปจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในระยะที่ 2 ตามกลยุทธ์ของการพัฒนาได้สรุปผลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงงาน พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน เกี่ยวกับการคิดและการเลือกหัวข้อเรื่องโครงงานได้เป็นอย่างดี มีการเตรียมการสอนใช้สื่อประกอบ การสอนมีการกระตุ้นให้นักเรียนคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงงานหลากหลายวิธี เช่นการตั้งคำถาม การสร้างปัญหาให้นักเรียนเกิดความสงสัย หรือให้นักเรียนสังเกตสิ่งต่าง ๆ ใกล้ตัวทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถร่วมกันคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงงานตามที่กลุ่มของตัวเองสนใจเป็น อย่างดี

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการทำโครงการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทำโครงการได้เป็นอย่างดีสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำโครงการร่วมกับนักเรียนได้ดี นักเรียนสามารถทำโครงการโดยมีครูแนะนำให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือทำโครงการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจสามารถแนะนำให้นักเรียนมีทักษะในการลงมือทำโครงการได้เป็นอย่างดี สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำโครงการร่วมกับนักเรียนได้ดี สามารถอำนวยความสะดวก ติดตาม ช่วยแก้ไขปัญหา เมื่อผู้เรียนมีปัญหา ให้นักำลังใจผู้เรียนได้ทำงานอย่างมีความสุข เกิดความภูมิใจในผลงาน

ขั้นตอนที่ 4 เขียนรายงานโครงการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจสามารถแนะนำให้นักเรียนเขียนรายงานโครงการได้ดี นักเรียนมีทักษะในการดำเนินงานการเขียนรายงานโครงการตามลำดับขั้นตอนเป็นอย่างดี สามารถสรุปจากการดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเขียนบทคัดย่อได้สมบูรณ์ เป็นผลให้นักเรียนสามารถตอบคำถามในเรื่องที่ทำโครงการได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจและสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานได้เป็นอย่างดี เห็นได้จากการจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานนักเรียน การนำเสนอผลการดำเนินงานครบตามประเด็นมีการนำเสนอผลงานของนักเรียน และสามารถเขียนรายงานโครงการได้สมบูรณ์ ชัดเจน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียน บ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดเทคนิควิธีการ ขาดทักษะกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานปัจจุบัน ครูไม่เตรียมการสอนไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่มีการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร สอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางเน้นการบรรยายตามตำราเรียนและจดบันทึกตามคำบอก ไม่ใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้

ไม่มีผลการวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนไม่กล้าแสดงออกและไม่มีการประเมินผลหลังการสอนสิ้นสุดลง ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดหรือเป้าหมาย โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานทำให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายทำให้นักเรียน ไม่ค่อยสนใจ ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของครูผู้สอนเกี่ยวกับการเขียนโครงการได้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของกฤติยา สว่างศ์นาม (2551 : 101-107) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนจอมตาล โนนตู โนนสำราญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนา กลุ่มเป้าหมายทุกคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่สามารถนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 5 ขั้นตอนคือ การเลือกหัวข้อหรือปัญหาการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การเขียนรายงาน และการนำเสนอผลงานไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนได้ สุธัทศน์ จิระพันธ์ (2551 : 102-108) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนา กลุ่มเป้าหมายทุกคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ยังขาดทักษะในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และยังขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน จรูญ ใจนวน (2550 : 86 - 90) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนศรีตระกุลวิทยา อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนาครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน ไม่สามารถเขียนแผนการสอนแบบโครงงานได้และยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงยึดครูเป็นผู้บอกความรู้

เป็นส่วนใหญ่ ผกาพันธ์ ผาเจริญ (2551 : 112-113) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติ เรื่อง การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านหนองพันทา อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ ก่อนการพัฒนา ยังไม่เหมาะสม ครูบางส่วนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยึดตนเองเป็นหลัก ไม่เตรียมการสอนล่วงหน้า ใช้แหล่งการเรียนรู้ ไม่หลากหลาย ไม่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองส่วนผลให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก และครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานน้อยมากวีรศักดิ์ ตอนสามารถ (2555 : 101-102) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรูแบบโครงงาน โรงเรียนชุมชนนาเรียงวิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ก่อนการพัฒนาครูบางส่วนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยึดตนเองเป็นหลัก ใช้แหล่งการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ไม่ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน และครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงานน้อยมาก ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

2. การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานโรงเรียน บ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ภายใต้กรอบการศึกษา 5 ขั้นตอน คือ การคิดและการเลือกหัวเรื่องที่จะทำโครงงาน การวางแผนในการทำโครงงาน การลงมือทำโครงงานการเขียนรายงานโครงงาน การนำเสนอผลงานโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 4 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน พบว่า เมื่อดำเนินการพัฒนาทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผน และสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน 5 ขั้นตอนได้เป็นอย่างดี อาจเป็นเพราะครูโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอ เดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ประสบปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ขาดทักษะการเขียนแผน การจัดทำสื่อ การประยุกต์ใช้สื่อที่มีอยู่ในชุมชน การเข้าสู่บทเรียน และการจัดกิจกรรมที่สร้างความสนใจแก่

นักเรียน ดังนั้นเมื่อมีโอกาสได้พัฒนาในด้านดังกล่าว ครูจึงมีความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน และผลการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกฤติยา สวางศ์นาม (2551 : 101-107) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนจอมตาลโนนตูโนนสำราญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนาบุคลากรโดยหลัก การวิจัยปฏิบัติการและกลยุทธ์การพัฒนา จำนวน 2 กลยุทธ์ สามารถพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการเรียนรู้แบบโครงงานและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้ สุทัศน์ จิระพันธ์ (2551 : 102-108) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนพระธาตุบังพวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า หลังการพัฒนา กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเพิ่มขึ้น สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานได้ และจรรยา ไจนวน (2550 : 86 - 90) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนศรีตระกูลวิทยา อำเภอชูขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากได้ดำเนินการพัฒนา ทำให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเขียนแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แต่บุคลากรยังขาดความชำนาญในการเขียนแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่บ้างในบางขั้นตอน จึงได้มีการพัฒนาขึ้นในวงรอบที่ 2 โดยให้บุคลากรกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำซึ่งกันและกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โดยการจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอน และผู้ให้การนิเทศการสอนได้ขอความร่วมมือกับผู้ร่วมศึกษาที่สามารถจัดทำรายงานและการแสดงผลงานได้ดีเป็นผู้คอยแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด พบว่า ครูสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน และสามารถแนะนำนักเรียนในการจัดการแสดงผลงานได้ ยุพินพร ประเสริฐนอก (2550 : 92-93) ได้ดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้แบบโครงการของโรงเรียนบ้านหนองกุงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นดิน เขต 1 พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ และการจัดทำโครงการ ทั้งยังมีความมั่นใจว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการโดยการแนะนำนักเรียนในการจัดทำโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบสอนได้

3. จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการโรงเรียนบ้านคำครั่งและโรงเรียนบ้านโนนขาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ให้มีผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผล ดังนี้

3.1 จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการดีขึ้นอาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โดยวิทยากรได้แจ้ง ให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทราบถึงความมุ่งหมายในการประชุมเชิงปฏิบัติการ พร้อมทั้งแจกเอกสาร คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยหาความรู้เพิ่มเติม และรู้จักแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ตามกรอบการศึกษา ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการ ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการทำโครงการ ขั้นตอนที่ 3 การลงมือทำโครงการ ขั้นตอนที่ 4 การเขียนรายงานโครงการ และขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงานโดยมีวิทยากรคอยให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการของ วิไลรักษ์ บุญสวัสดิ์ (2548 : 44) กล่าวว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ว่าการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการแก้ปัญหาภาคปฏิบัติโดยมีผู้สนใจร่วมกัน ดังนั้น วิสัยทัศน์งานจึงมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย คือ การวางแผนการดำเนินงานเป็นไปตามความถูกต้องต้องการของส่วนรวม เป็นการเอากระบวนการของหมู่พวกแบบประชาธิปไตยมาใช้เป็นองค์ประกอบโดยมีองค์ประกอบของ การประชุมเชิงปฏิบัติการดังนี้ การเตรียมการประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมสถานที่ประชุมการเชิญวิทยากรที่จะมาดำเนินการ การจัดการ

ต่าง ๆ การประชุมเชิงปฏิบัติการจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

3.2 การใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการดีขึ้นอาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ประสานความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนที่ไปศึกษาดูงาน คือ โรงเรียนบ้านคำครั่งและโรงเรียนบ้านโนนขาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นแบบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะและความมั่นใจในการนำกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงการมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการศึกษาดูงานของ สมคิด บางโม (2544 : 92) ที่ได้กล่าวว่าการศึกษาดูงานเป็นการไปศึกษา ยังสถานที่อื่นเพื่อให้พบเห็นของจริง เพิ่มความรู้ความเข้าใจ ได้เห็นจากการปฏิบัติจริง สร้างความสนใจระตือหรือร้น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมศึกษาดูงาน การศึกษาดูงาน จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

3.3 การใช้กลยุทธ์การนิเทศภายใน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการดีขึ้นอาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้เชิญผู้อำนวยการโรงเรียนและครูหัวหน้างานบริหารวิชาการมาเป็นผู้นิเทศภายใน ได้มีการวางแผนการนิเทศภายใน โดยการประชุมชี้แจงกลุ่มผู้ร่วมวิจัยให้ทราบถึงความมุ่งหมายของการนิเทศภายใน แล้วใช้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำ จากผู้อำนวยการและหัวหน้างานบริหารวิชาการ ช่วยเหลือกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงการให้ดีขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน นอกจากนั้นยังเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน รวมทั้งเป็นกิจกรรม ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันให้คำแนะนำ ปรึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ รวมทั้งช่วยกันหาทางแก้ไขข้อบกพร่อง ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำราญ อยู่หนาน (2550 : 84) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงาน โรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการศึกษา พบว่าการนิเทศภายในโรงเรียนประกอบด้วยกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมการสาธิตการสอน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานและสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานได้ กิจกรรมสังเกตการสอน เป็นกลยุทธ์ที่ช่วยให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ได้ประสบผลสำเร็จถ้าหากจะพัฒนาบุคลากรในครั้งต่อไป ควรเพิ่มจำนวนครั้งและเวลาในการสังเกตการสอนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาจะทำให้การพัฒนาครูเป้าหมายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดการนิเทศภายในของ สุรศักดิ์ ปาเส (2545 : 6) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ทำงานร่วมกับครูในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ การนิเทศภายใน จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 สุวัฒน์ ศรีสุภักดิ์ (2552 : 86) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านโพนงาม อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า การนิเทศภายในวงรอบที่ 2 ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จากการวิเคราะห์ปัญหาในสภาพปัจจุบันผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย พบว่าก่อนการดำเนินงานพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนแบบโครงงาน ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดเทคนิควิธีการขาดทักษะกระบวนการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนแบบโครงงานปัจจุบัน ครูไม่เตรียมการสอน ไม่มีแผนการจัดการเรียนรู้ ไม่มีการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร สอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลางเน้นการบรรยายตามตำราเรียนและจดบันทึกตามคำบอก ไม่ใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ ไม่มีผลการวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง ไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองผู้เรียนไม่กล้าแสดงออกและไม่มีการประเมินผลหลังการสอนสิ้นสุดลง ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดหรือเป้าหมาย โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย และวิชาภาษาอังกฤษ

2. ผลการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียน บ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เมื่อมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการดำเนินการให้ความรู้จากวิทยากรศึกษานิเทศก์ผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับความรู้ ความเข้าใจมีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน เห็นความสำคัญและประโยชน์ในการเตรียมตัวที่ดีก่อนทำการสอนมีความสามารถจัดแผนการเรียนการสอนแบบโครงงานการเรียนรู้โดยใช้วิทยาศาสตร์เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาอื่นๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้อง มีจุดประสงค์การเรียนรู้ตรงกันนำมาจัดการเรียนรู้ได้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันมีการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งรู้จักส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยกระบวนการกลุ่มในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มีความสามารถใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม มีทักษะชีวิตวัดผลประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงจากผลงานหรือชิ้นงาน การทำโครงงานของผู้เรียนและนำข้อบกพร่องมาทำการปรับปรุงแก้ไข และมีการประเมินผลการสอนของครูแต่ละคน เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขในการสอนครั้งต่อไป

3. ผลการศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต

5 สรุปผลการดำเนินงานในระยะที่ 2 เมื่อได้ทำการปรับปรุงแก้ไขจากระยะ ที่ 1 แล้ว ครูผู้สอนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระยะที่ 2 ตามกลยุทธ์ของการพัฒนาได้สรุปผลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ เกี่ยวกับการคิดและการเลือกหัวข้อโครงการได้เป็นอย่างดี มีการเตรียมการสอนใช้สื่อประกอบ การสอนมีการกระตุ้นให้นักเรียนคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการหลากหลายวิธี เช่นการตั้งคำถาม การสร้างปัญหาให้นักเรียนเกิดความสงสัย หรือให้นักเรียนสังเกตสิ่งต่าง ๆ ใกล้ตัวทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและสามารถร่วมกันคิดและเลือกหัวข้อเรื่องที่จะทำโครงการตามที่กลุ่มของตัวเองสนใจเป็น อย่างดี

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนในการทำโครงการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทำโครงการได้เป็นอย่างดีสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำโครงการร่วมกับนักเรียนได้ดี นักเรียนสามารถทำโครงการโดยมีครูแนะนำให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือทำโครงการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจสามารถแนะนำให้นักเรียนมีทักษะในการลงมือทำโครงการได้เป็นอย่างดี สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำโครงการร่วมกับนักเรียนได้ดีสามารถอำนวยความสะดวก ติดตาม ช่วยแก้ไข้ปัญหา เมื่อผู้เรียนมีปัญหา ให้กำลังใจผู้เรียนได้ทำงานอย่างมีความสุข เกิดความภูมิใจในผลงาน

ขั้นตอนที่ 4 เขียนรายงานโครงการ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจสามารถแนะนำให้นักเรียนเขียนรายงานโครงการได้ดี นักเรียนมีทักษะในการดำเนินงานการเขียนรายงานโครงการตามลำดับขั้นตอนเป็นอย่างดี สามารถสรุปจากการดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเขียนบทคัดย่อได้สมบูรณ์ เป็นผลให้นักเรียนสามารถตอบคำถามในเรื่องที่ทำโครงการได้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 5 การนำเสนอผลงาน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน มีความรู้ความเข้าใจและสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานได้เป็นอย่างดี เห็นได้จากการจัดนิทรรศการนำเสนอผลงานนักเรียน การนำเสนอผลการดำเนินงานครบตามประเด็นมีการนำเสนอผลงานของนักเรียน และสามารถเขียน

รายงานโครงการได้สมบูรณ์ ชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 จากการศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โรงเรียนบ้านนาอุดม อำเภอเดชอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ในครั้งนี้ พบว่า การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการควรพัฒนาอย่างต่อเนื่องและดำเนินการนิเทศติดตามจากผู้รับผิดชอบ อย่างสม่ำเสมอโดยให้คำปรึกษา มีการส่งเสริมให้ความรู้ ประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกภาคเรียน

1.2 จากการศึกษา พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน เป็นกิจกรรมการพัฒนาเพิ่มพูนประสิทธิภาพการสอนของครูต่งนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีโอกาสได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

2.1 ควรมีการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ ด้วยวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนของโรงเรียนบ้านนาอุดม หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองให้มีประโยชน์ยิ่งขึ้น

2.2 ควรวิจัยเพื่อพัฒนาครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการลักษณะโครงการที่เหมาะสมกับระดับชั้นต่าง ๆ ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยาภานต์ เรืองสุวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย) ดร.เนตรชนก จันทร์สว่าง กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ พลหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์อนุสรณ์ ภูสินแก่น อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **แนวทางการดำเนินงาน การปฏิรูป การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.

กฤติยา สาวงศ์นาม. (2551). **การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โรงเรียนจอมตาลโนน ดูน้อยสำราญ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2542). **ครู แห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2549). **พระราช บัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่ม เดิม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : พรึกหวานการ พิมพ์.

จัญญ์ ใจนวน. (2550). **การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการ สอนแบบโครงการ โรงเรียนศรีตระกุลวิทยา อำเภอ ชูขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหา บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์.

ผกาพันธ์ ผาเจริญ. (2551). **การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบโครงการ โรงเรียน บ้านหนองพันทา อำเภอ โพนพิสัย จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาหนองคาย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหา บัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พิน ลิทธิสาร. (2550). **การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมเรียนรู้ แบบโครงการโรงเรียนบ้านแห่ อำเภอเสลภูมิ จังหวัด ร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา) บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ยุพินพร ประเสริฐนอก. (2550). **การพัฒนาครูด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการโรงเรียน บ้านหนอง กุงใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.

โรงเรียนบ้านนาอุดม. (2554). **แผนกลยุทธ์โรงเรียนบ้านนาอุดม ปีการศึกษา 2554**. อุบลราชธานี : เอกสารอัดสำเนา.

_____. (2554). **แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านนาอุดม ปีการศึกษา 2554**. อุบลราชธานี : เอกสารอัดสำเนา.

วลัย พานิช. (2549). **ประมวลบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่ มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

วีไลรักษ์ บุญสวัสดิ์. (2548). **หลักการนิเทศ**. กรุงเทพฯ : ภาค วิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

วีรศักดิ์ ดอนสามารถ. (2555). **การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียน รูปแบบโครงการ โรงเรียน ชุมชนนาเรียงวิทยาคมสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหาร การศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย ราชภัฏ มหาสารคาม.

สมคิด บางโม. (2544). **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. กรุงเทพฯ : วิทยพิพัฒนา.

สุทัศน์ จิประพันธ์. (2551). **การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการ โรงเรียนพระธาตุบึง พวนวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) อุดรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). "การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการ เรียนรู้ในโรงเรียน," **วารสารวิชาการ**. 5(8) : 26 ; สิงหาคม.

สุวัฒน์ ศรีสุภักดิ์. (2552). **การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบโครงการ โรงเรียนบ้านโพนงาม อำเภอ กันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2544). **เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : กุมภภาพันธุ์.

_____. (2549). **วิธีการจัดการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

